

Мадмуратова З. Г., окутуучу

zmadmuratova@bk.ru

БатМУнун А. Маирабов ат. СГЭИ

Сүлүктү ш., Кыргызстан

МЕКТЕПТЕ МЕТОДИКАЛЫК ИШТЕРДИ БАШКАРУУНУ УЮШТУРУУ ИШМЕРДИГИ

Бүгүнкү күндө окуучулардын, айрыкча, өспүрүм курактагы балдардын билим алууга болгон мотивациясынын төмөндөшү көйгөй бойдон калып жатат. Мектептин жаңылануусу, билим берүү процессинин деңгээлин жогорулатуучу инновациялык технологияларды иш тажрыйбага киргизүүнүн жолдору макаланын актуалдуулугун баяндайт. Изилдөөбүздө билим берүүдө жаңылыкка умтулуу жана аны методикалык жактан жетекчиликке алып уюштуруу тажрыйбасына арналган маселелер көтөрүлдү. Коюлган маселеге ылайык, жогорудагы максатты иш жүзүнө ашырууда Кыргызстандагы мектептер, бир нече коллективдер тарабынан конструктивдүү автордук табылга катары кеңири колдонуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон мугалимдерди кесиптик жана инсандык тараптан өнүктүрүп келе жаткан тажрыйбалар үлгү катары колдонууга алынган. Коомдун өнүгүшүнө ылайык, азыркы учурда көпчүлүк орто мектептерде окуучулардын жалпы билим алууга болгон кызыгуусу төмөндөп бара жатат деген ойлор талкууланды.

Түйүндүү сөздөр: мектепти башкаруу, уюштуруу ишмердүүлүгү, инновация, педагогикалык технология, методикалык иштер, кесиптик сапаттар.

Мадмуратова З. Г., преподаватель

zmadmuratova@bk.ru

СГЭИ. им. А. Маирабова. БатГУ

г. Сюлюкта, Кыргызстан

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПО ОРГАНИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ МЕТОДИЧЕСКИМИ РАБОТАМИ В ШКОЛЕ

Снижение мотивации у учащихся к обучению, особенно в подростковом возрасте, остается проблемой сегодня. Актуальность статьи объясняют инновации в школе, способы внедрения инновационных технологий в практику работы, повышающие уровень образовательного процесса. В нашем исследовании были подняты вопросы, посвященные практике стремления к инновациям в образовании и организации его методического руководства. В соответствии с поставленной задачей при реализации вышеуказанной цели школами, несколькими коллективами в Кыргызстане в качестве примера приняты существующие практики профессионального и личностного развития учителей, которые

НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА. МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ

имеют возможность широкого применения в качестве конструктивных авторских находок. В соответствии с развитием общества было отмечено, что в большинстве средних школ снижается интерес учащихся к общему образованию.

Ключевые слова: управление школой, организационная деятельность, инновации, педагогические технологии, методическая работа, профессиональные качества.

*Madmuratova Z.G., teacher,
zmadmuratova@bk.ru The Mashrabov
SSEI. BatSU, Sulukta, Kyrgyzstan*

ACTIVITIES TO ORGANIZE THE MANAGEMENT OF METHODOLOGICAL WORKS IN THE SCHOOL

The decrease of students' motivation to learn, especially in adolescence, remains a problem today. The relevance of the article is explained by innovations at school, ways of introducing innovative technologies into work practices that increase the level of the educational process. In our study, questions were raised about the practice of striving for innovation in education and the organization of its methodological guidance. In accordance with the task, when implementing the above goal, schools and several collectives in Kyrgyzstan have adopted as an example the existing practices of professional and personal development of teachers, which have the possibility of wide application as constructive author's findings. In line with the development of society, it has been noted that in most secondary schools, students' interest in general education is declining.

Key words: school management, organizational activity, innovations, pedagogical technologies, methodical work, professional qualities.

Коомдун өнүгүшүнө ылайык, азыркы учурда көпчүлүк орто мектептерде окуучулардын жалпы билим алууга болгон кызыгуусу төмөндөп бара жатат деген ойлорду айтышып, себебин ар түрдүү жагдайлар менен түшүндүрүп келе жатышат. Бул маселе азыркы учурдагы ар бир кыргыз атуулун ойлондурган коомдун актуалдуу көйгөйлөрүнүн бири болуп эсептелет. Эмне үчүн мектеп окуучуларынын мектепке болгон кызыгуусу начарлады? Себеби эмнеде? Балким, бул эл арасындагы айтылган сөз болуп жүрбөсүн? ... Биз жогорудагы суроолорго бир тараптуу гана жооп ала албайбыз. Себеби буга бардык нерсенин тийгизген таасири чоң. Биринчиден, экологиянын бузулушу, же, балким, бүгүнкү күндө толук кандуу системалуу тамактанбоо, же болбосо түрдүү зыяндуу азыктардын таасири, чөнтөк телефондордогу ар түрдүү маалыматтарды көрүү ж. б. деп түшүндүрүп келүүдөбүз.

Ар бир улуттун, жеке адамдын тумушунда өзгөрүүлөрдүн болушу – табигый нерсе. Маселе ошол өзгөрүүлөрдүн оң багытта ойдогудай ишке ашышында жатат. Мугалимдер – дал ошол өзгөрүүлөрдү жасоого тикеден-тике жооптуу кесип ээлери. Ушул жерден Платондун сөзүн мисалга алсак: « ... эгерде өтүкчү начар болсо, андан мамлекет анча жабыр тартпайт, адамдар бир аз гана начарыраак кийиниши мүмкүн. Эгерде тарбиячы өз милдетин жаман аткарсан, өлкөдө көптөгөн акылсыз, адамгерчилиги төмөн адамдардын мууну пайда болот. Мына ушул өтө коркунучтуу...». Хенри Уард белгилегендей: «Мугалимдер түбөлүктүүлүккө таасир этишет; бул таасирлердин кайсы жерде түгөнөрүн өздөрү да билишпейт». Ошондуктан мугалимдин кесиптик-инсандык сапаттары көп кырдуу чен-өлчөмдөрдүн негизинде чечмеленет. Демек, «Мугалим – улутту түзүүчү» деген акылман сөз бүгүн Кыргызстан үчүн өтө маанилүү [1].

Акыркы жылдары коом тарабынан мектепке болгон талаптар бир кыйла өстү. Реформанын негизги багыттарынын бири болуп билим берүү ишинин сапатын жана

натыйжалуулугун жогорулатуу саналат. Заманбап мектептин башкы милдеттери – ар бир окуучунун жөндөмдүүлүктөрүн ачуу, адептүү жана мекенчил адамды, жогорку технологиялуу, атаандаш коомдо жашоого даяр инсанды тарбиялоо. Бул иштин актуалдуулугу билим берүүнү модернизациялоо шартында билим берүү мекемесинин методикалык кызматынын маанилүү милдети билим берүү саясатынын жаңы артыкчылыктарын ишке ашырууну камсыз кылуу, кесиптик ишмердүүлүктүн жогорку деңгээлине жетүүдө педагогдорго жардам берүү, инновациялык процесстерди илимий-методикалык колдоо болуп калары менен аныкталат. Кесиптик жактан өсүп-өнүгүү, биринчиден, мугалимдин өзүнүн аракетине байланыштуу болсо, экинчиден, билим берүү мекемесинин жетекчилеринин башкаруу ишиндеги максаттарды жана милдеттерди туура аныктоо менен ишмердикти уюштура билүүсүнө байланыштуу. Мектепте педагогдордун компетенттүүлүгүн жогорулатууга багытталган методикалык иштин моделин түзүүдө жаңы ыкмаларды иштеп чыгуу өзгөчө актуалдуулукка ээ. Албетте, мектепти башкаруу ишиндеги маанилүү, биринчи пландагы маселе – мугалимди кесиптик жактан калыптандыруу. Анткени билим – жандуу, дайыма жаңырып толукталып туруучу иш. Ал адам карыган сыяктуу эле карыйт [2].

Билим берүү мекемесинин башкаруу аракеттери мектептин илимий-методикалык системасын билим берүү мекемесинин өзгөчөлүгүнө карай оптималдуу уюштуруу болуп саналат. Мугалимдин жеке педагогдук функциясын калыптандыруу үчүн анын кесиби боюнча өз алдынча педагогикалык-методикалык, тарбиялык, дидактикалык системасын түзүүгө карай деңгээлин өнүктүрүүгө шарт түзүүсү маанилүү. Жетекчи мугалимдин кесиптик калыптануусуна карай мектепте системалуу, ырааттуу түрдө методикалык иштерди уюштура алса, эң жакшы жыйынтыкка жетишет.

Албетте, кадрлардын сапатын өнүктүрүүдө негизги элемент болгон мугалимдердин билимин үзгүлтүксүз жогорулатуу, кайра даярдоону модернизациялоо системасын киргизүү башкы орунда. Билим берүү системасында менеджерлик катмарды өнүктүрүү убакытты талап кылгандыктан, ар бир мектепте мугалимди кесиптик жактан өнүктүрүү системасы болушу зарыл [3].

Мектепте методикалык иштин натыйжалуулугун жаратууда жетекчи мугалимдин кесиптик өнүгүшү үчүн маалыматтык жана методикалык жактан камсыздап, жекече потенциалын өнүктүрүүгө шарт түзүүсү маанилүү. Анткени предмет боюнча программалык материалды талапка ылайык окуучунун аң-сезимине жеткизүү үчүн мугалимдердин методикалык деңгээли, педагогикалык технологияларды колдоно билүү маселесин чечүүдө, шарт жаратууда мектеп жетекчисинин дыкат, ырааттуу иш алып барганы мектепти алга сүрөп кете алат. Өзгөчө, жаш кадрлардын педагогикалык ишмердүүлүгүндөгү жетишпеген жактарын аныктап, өнүктүрүү үчүн жол көрсөтүп, устаттыкты көрсөтө алган, илим менен практикадагы жаңы табылгаларды өз ишмердүүлүгүндө көрсөтө алган заманбап өзгөрүүлөрдүн алдыңкы чегинде жүргөн устат мугалимге милдеттендирип бекитип берүүдө ролу белгиленет. Бекеринен элибизде «Жалгыз аттан чаң чыкпайт», «Жалгыз дарак токой болбойт» деген сыяктуу макалдар айтылбаса керек. Устаттык да анын нарк-нускасын алып, жолун уланткан шакирттери менен баалуу.

Педагог жетекчи түрдүү план программаларды, окуу-тарбия процессине, билим берүү системасын башкарууга байланышкан окуу-методикалык колдонмолорду, илимий макалаларды даярдоодо өзүнүн коллективине үлгү боло алат. Бул максатты иш жүзүнө ашырууда Кыргызстандын көптөгөн мектептеринде алгылыктуу иштер жүрүп,

жетекчилер үлгү болуп келе жатканы кубанарлык, иштери алкоого татыктуу. Алсак, өз учурунда №3 эксперименталдык мектеп-гимназиясынын мурдагы директору, педагогика илимдеринин кандидаты Г. Мадаминов, «КРЕАТИВ-ТААЛИМ» билим берүү комплексинин жетекчиси, Эмгек сиңирген мугалим Г. Дайырбекова, Креатив билим берүү комплексинин мурдагы директору, педагогика илимдеринин доктору К. Акматов, Бишкек шаарынын № 68 гимназия окуу-тарбия комплексинин мурдагы директору К. Омурова ж. б. педагог-жетекчилер тарабынан даярдалган план-программалар бир эле өздөрү жетектеген мектептин алкагында эмес, бүтүндөй Кыргызстандагы мектептер, бир нече коллективдер тарабынан конструктивдүү автордук табылга катары кеңири колдонуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болуп, канчалаган мугалимдерди кесиптик жана инсандык тараптан өнүктүрүп келе жаткандыгы баарыбызга белгилүү.

Окуучулардын жан дүйнөсүн түшүнгөн жакын кенешчи, насаатчы адам боло билүү да жетекчи үчүн маанилүү жана методикалык жактан ишмердүүлүгүн толуктайт. Бул милдет мектепте класс жетекчилерге жүктөлгөнү менен, мектеп жетекчилери окуучулардын социалдык-экономикалык жана жеке академиялык жетишүүсүндөгү көйгөй проблемаларын кылдат байкап, аны чечүүгө бардык мугалимдердин көңүлүн бурууда да өрнөк көрсөтө алат. Алардын бул багыттагы милдеттери балдардын жеке үйрөнүүсүнө ийкемдүү өзгөртүүлөрдү киргизүү, окутуунун түрдүү ыкмаларын колдонуу менен тигил же бул балага, жалпы окуучулар жамаатына жагымдуу, таасирдүү атмосфераны жаратуу сыяктуу ишмердүүлүктөр камтылса, жакшы жыйынтыкка жетишет. Ага кошумча сабакка өз ара катышууну, тажрыйба алмашууну адатка айландыруу жетекчинин башкаруу ишмердүүлүгүн алдыга жылдырат. Дайыма сабакка катышууну адатка айландырса, окуучулардын көңүл абалынан эле сабактардын кандай өтүлүп жаткандыгы боюнча бүтүм чыгарууга да болот. Эгерде мугалим өзүнүн милдетин билимдердин белгилүү бөлүгүн берүүдөн гана көрүп, балдардын акыл жөндөмдүүлүгүн өстүрүүнүн үстүндө атайын иш алып барбаса, педагогикалык эмгектин бул чөйрөсү мектептин директорунун көңүл борборунда болбосо, мектеп балдарынын сабакка жетишпей артта калуулары – сөзсүз боло туган иш [4].

Мектеп директору өзүнүн жана кесиптештеринин педагогикалык ишмердүүлүгүнүн натыйжаларын, ошондой эле келечек багыттарын илим айдынынан талдап, ар бир ишмердүүлүккө көңүл буруп, жиктеп баа бере алуу жөндөмдүүлүгү бөтөнчө касиети болуп эсептелет. ЖОЖдор, илим изилдөө мекемелери менен байланыштарды түзүү, билим берүү, тарбиялоо проблемалары боюнча конок лекцияларды уюштуруу, илимий кызматкерлер менен мугалимдерди жаңы теориялык жана методикалык табылгаларды иш жүзүндө эксперименттен өткөрүүгө жамаатты шыктандырганы менен баалуу.

Белгилүү советтик педагог В. А. Сухомлинскийдин белгилөөсү боюнча, мектепке жетекчиликтин көп жылдык тажрыйбасы ар кандай маанисиз жазуулардан мугалимдерди куткарып жана сактоо керектигин көрсөтөт. Мисалы, мектептин статистикалык отчету үчүн класстык журналдар бар, мектептин тексттик отчету үчүн директордун жана окуу бөлүмүнүн башчысынын күндөлүк байкоолору жетишет. Мектептин иш планы директор тарабынан түзүлөт. Мугалимдер директордун ойлоосуна жардам берет, бирок ага жазып беришпейт. Мугалим окуу жылы үчүн эки гана план түзөт: 1) сабактардын календардык планы; 2) тарбия жумушунун перспективалык планы. Бул эки план тең – дидактикалык, чыгармачылык иш, алар өз бетинче бир максатты көзөмөлдөбөстөн, чыгармачылык эмгектин зарыл куралы болуп саналат. Ошол себептен

**НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА.
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ**

А. Сухомлинский. - Фрунзе, 1976.

5. Мадаминов, Г. Ата-энелер, сиздер үчүн [Текст] / Г. Мадаминов. - Бишкек, 2014.